
HAJDANI VÁRMEGYÉINK

UGOCSA

A megye területének nyugatra eső nagyobbik fele a Nagy-Alföld keleti pereméből, az Erdős-Kárpátok alá felnyúló síkvidék folyóvölgyekkel csipkézett széleiből foglal el jókora részt. Ez a síkvidék, melyet a Tisza folyása kettéssel, uralkodó vonásait a hegyekből leszakadó patakoktól, ezeknek kötetlen árterületeitől, a talajvizből és áradásokból táplálkozó mocsármedencéktől, elsősorban pedig magától a Tiszától nyeri, mely a Máramarosi hegyekből hozott víztömegeivel itt lép ki az Alföldre.

A terület felszine az ugocsai mocsaras síkból hirtelen emelkedik fel a megye keleti felén uralkodó hegyvidékre, melyet a Tisza-völgy két csoportra tagol. A folyó jobbpartján a Nagyszöllősi, balpartján az Avas hegység húzódik. A közbülső Tisza-völgy volt az ugocsai település magja. Itt állott a megyének nevet adó első telep (UgoCSa) s a megye megtelepítését megindító királyi uradalom központja (Királyháza), ide települtek a királyi uradalom szász hospes községei s itt épült fel a szintén központi szerepet játszó Nyaláb vár és Nagyszöllős város is. Magán a hegyvidéken természetesen a tájviszonyok és gazdasági lehetőségek mások, mint a Tisza völgyében s mások az életformák is.

Az erdei legelők korántsem biztosítanak gondtalan gazdálkodást s különösen az állatok teleltetésére szükséges széna előteremtése találkozik nehézségekkel. Az erdők alatt ugyanis legtöbb helyen "ritka", "sovány", "nem igen hasznos" vagy éppen "élvezhetetlen" fű terem.

A szántóföldeket a hegyeken erdőirtással növelik, de a hegyoldali irtott területről az esőviz hamar lemossa a termőréteget, s az elhagyott irtást ismét bozót, erdő foglalja el.

A megye lakosságának a XVIII. században a sófuvarozáson kívül úgyszólván a mezőgazdaság volt egyetlen foglalkozása. Gyakori jelenség volt, hogy a lakosok a közeli vidékeken béreltek kaszálót, szántót, a szegények pedig aratni, csépelni jártak más vidékre.

(Szabó István: UgoCSa megye c. munkája alapján. Bp. 1937.)